

รูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง ในสถานบริการสาธารณสุข ที่โอนภารกิจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Model for Prevention and Control Vector borne Disease

In Public Health Unit transferred to Local Administrative Organization.

(Received: May 15,2024 ; Revised: May 26,2024 ; Accepted: May 27,2024)

วรวุฒิ จันตี¹
Worawut Chanti¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ในครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง ที่ 10.2 จังหวัดมุกดาหาร ในพื้นที่ 3 จังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง ในสถานบริการสาธารณสุขที่โอนภารกิจไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ติดตามประเมินผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง ในสถานบริการสาธารณสุขที่โอนภารกิจไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ตัวแทนผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่โอนภารกิจไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ จำนวน 225 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง แบบสอบถามการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง และแบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าฐานนิยม (Mode)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ข้อมูลการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง หลังโอนย้ายภารกิจพบว่า ในภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ระดับความพึงพอใจในการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง
2. รูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง ที่พัฒนาขึ้น ประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ขอบเขตของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) องค์ประกอบด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ 4) องค์ประกอบด้านกระบวนการ และแนวทางการดำเนินงาน 5) องค์ประกอบด้านกลไกการติดต่อประสานงาน 6) องค์ประกอบด้านการติดตามประเมินผล
3. ผลการทดสอบความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความเหมาะสมกับการดำเนินงาน ด้านความมีประโยชน์ ด้านความถูกต้อง และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับสูง ตามลำดับ

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, โรคติดต่อ นำโดยแมลง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This Action research was conducted in the area under the responsibility of the Vector borne Disease Control Center 10.2 Mukdahan. The objectives were to 1) Develop a model for implementing prevention and control measures for Vector borne Disease in public health service facilities transferred to the jurisdiction of local government organizations. 2) Monitor and evaluate the outcomes of implementing the prevention and control model for Vector borne Disease in public health service facilities transferred to the jurisdiction of local government organizations. The population involved in the research consisted of representatives from the staff of sub-district health promotion hospitals that had transferred their duties to local government organizations, personnel from provincial administrative organizations, provincial health offices, and district health offices, totaling 225 individuals. Research tools included structured questionnaires on the implementation of prevention and control measures for Vector

¹ ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง ที่ 10.2 สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 จังหวัดอุบลราชธานี

borne Disease, as well as the suitability of the prevention and control model. Statistical analysis involved the use of means, percentages, standard deviations, and modes.

The study findings revealed that

1. The findings regarding the implementation of prevention and control measures for Vector borne Disease after the transfer of duties indicate that overall operations are at a moderate level. The satisfaction level with the implementation of these measures is also at a moderate level.

2. The model for the prevention and control of Vector borne Disease comprises 6 components about 1) Scope of the model 2) Objective 3) Policy and strategic 4) Process components and operational guidelines 5) Mechanisms for communication and coordination 6) monitoring and evaluation

3. The results of the suitability of the prevention and control model for Vector borne Disease indicate that overall, it is at a high level. Upon considering various aspects, it was found that suitability for implementation, utility, correctness, and feasibility are all at a high level, in respective order.

Keywords: Model Development, Vector borne Disease, Local government organization

บทนำ

องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เป็นหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่นำร่องในการดำเนินการตามแนวคิดการกระจายอำนาจการถ่ายโอนการบริการด้านสาธารณสุข ซึ่งถือเป็นก้าวสำคัญที่แสดงถึงการพัฒนาการกระจายอำนาจให้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายในการเสริมสร้างระบบสุขภาพของไทยให้เข้มแข็ง ทั้งด้านส่งเสริมคุณภาพ ด้านป้องกันควบคุมโรค ด้านการรักษาพยาบาล ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมถึงด้านการคุ้มครองผู้บริโภค การดำเนินการถ่ายโอนภารกิจสถานีนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรชนาวมินทราชนิ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงเป็นกลไกที่สำคัญที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการด้านสุขภาพของรัฐให้เข้าถึงประชาชนได้ดีขึ้นเร็วขึ้น และตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมคิด วิเคราะห์ร่วมจัดทำแผนพัฒนาด้านสุขภาพ รวมไปถึงมีบทบาทในการตรวจสอบการให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

สถานการณ์การกระจายอำนาจหน่วยบริการด้านสาธารณสุขในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 10.2 มุกดาหาร จำนวน 3 จังหวัด มีหน่วยบริการด้านสาธารณสุข (โรงพยาบาล

ส่งเสริมสุขภาพตำบล) รวมทั้งหมด 237 แห่ง ในปีงบประมาณ 2566 มีแห่งที่โอนภารกิจไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วรวมทั้งหมด 197 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 83.12 โดยแบ่งเป็นจังหวัดมุกดาหาร 78 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100 จังหวัดอำนาจเจริญ 71 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 92.20 และจังหวัดยโสธร 48 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 42.86¹ ซึ่งในการโอนภารกิจไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นต้องมีการดำเนินการเตรียมความพร้อมในหลายประเด็น โดยกำหนดให้กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการบริหารภารกิจด้านสาธารณสุขแก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งในส่วนหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในพื้นที่ต้องดำเนินการซักซ้อมตกลงความเข้าใจกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเป็นผู้ควบคุมการประกอบวิชาชีพของผู้ปฏิบัติงานด้านเวชกรรมในสถานบริการสาธารณสุข และดำเนินการพิจารณาปรับปรุงมาตรฐานระบบประกันคุณภาพบริการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พิจารณาทบทวนปรับปรุงแนวทางการช่วยเหลือ การให้คำปรึกษาด้านวิชาการ และการดำเนินงานด้านสาธารณสุขให้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพ และในส่วนองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่รับถ่ายโอนภารกิจต้องดำเนินการแผนพัฒนาสุขภาพระดับพื้นที่ใน 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การพัฒนาการสาธารณสุข

มูลฐาน 2) การควบคุมโรคติดต่อ 3) การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ 4) การส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์แผนไทยประยุกต์ 5) การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการแพทย์ 6) การบริหารจัดการและพัฒนาการแพทย์ฉุกเฉินและระบบการส่งต่อผู้ป่วย รวมถึงต้องมีการเตรียมความพร้อมในการบริหารงบประมาณด้านสาธารณสุข การเตรียมความพร้อมด้านการบริหารบุคคลด้านสาธารณสุข รวมถึงการประชาสัมพันธ์และชักชวนความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และขั้นตอนการถ่ายโอนภารกิจ

การดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลงเป็นภารกิจหนึ่งที่อยู่ในยุทธศาสตร์ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องมีการดำเนินการตามแผนพัฒนาสุขภาพระดับพื้นที่โดยมีภาพที่พึงประสงค์คือ 1) ประชาชนเป็นศูนย์กลางและเป็นฐานของการพัฒนามุ่งลดเป้าป่วย ลดตาย ประชาชนมีความรอบรู้ มีทักษะ และพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม มีส่วนรับผิดชอบในการป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลง 2) เครือข่ายทุกภาคส่วนมีความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลง 3) มีระบบการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลงที่เป็นมาตรฐานสากลตามกฎหมายระหว่างประเทศ 4) สร้างสรรค์องค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ถูกนำมาใช้ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลง 5) ขับเคลื่อนงานด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์รวมถึงประยุกต์ใช้นโยบายและกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ² ซึ่งการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุขสู่องค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงต้องมีการดำเนินการในประเด็นเหล่านี้อย่างครอบคลุม และมีความต่อเนื่องจึงจะทำให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลงเป็นไปได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นผู้วิจัยในบทบาทผู้สนับสนุนด้านวิชาการ และการปฏิบัติการตามภารกิจศูนย์ควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลง จึงได้ดำเนินการวิจัยเรื่องรูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อนำ

โดยแมลงในสถานบริการสาธารณสุขที่โอนภารกิจสู่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลการดำเนินงานในปัจจุบัน ความพึงพอใจของบุคลากรและรูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลง และสามารถนำมาปรับใช้ในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามยุทธศาสตร์ด้านการจัดการโรคติดต่อนำโดยแมลงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลงในสถานบริการสาธารณสุขที่โอนภารกิจไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อติดตามประเมินผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลงในสถานบริการสาธารณสุขที่โอนภารกิจไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแทนบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่ถ่ายโอนภารกิจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปี 2566 จำนวนทั้งหมด 197 แห่ง และตัวแทนผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ จำนวน 23 คน ตัวแทนผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 3 คน รวมทั้งหมด 223 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดสอบรูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลงที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยตัวแทนจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่ง ที่ถ่ายโอนภารกิจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปี 2566 จังหวัดละ 1 อำเภอ รวม 3 อำเภอ โดยการคัดเลือกแบบ

เฉพาะเจาะจงในอำเภอที่มีอัตราป่วยโรคไข้เลือดออก
สูงที่สุดในจังหวัดในปี 2566 จำนวนทั้งหมด 33 คน

เกณฑ์การคัดเข้า 1) เป็นบุคลากรที่
ปฏิบัติงานในสถานบริการสาธารณสุข และในส่วน
บุคลากรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น
ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในสายงานด้านสาธารณสุข
ปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 3 ปี 2) เป็นผู้ที่มีความสามารถ
ในการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการสื่อสาร หรือ
สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้ด้วยตนเอง 3) เป็น
ผู้ที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรม ได้ตลอดระยะเวลาการ
วิจัย 4) มีความยินยอมที่จะเข้าเป็นอาสาสมัครใน
โครงการวิจัย

เกณฑ์การคัดออก 1) ไม่สามารถเข้าร่วม
โครงการวิจัยได้ครบตามระยะเวลาที่กำหนด 2) เกิด
การป่วย หรือการบาดเจ็บ ที่ไม่สามารถเข้าร่วมโรง
การวิจัยต่อไปได้ หรือเกิดความบกพร่องในการเข้า
ร่วมโครงการวิจัย 3) มีความประสงค์ขอยกเลิกการ
เข้าร่วมโครงการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3
ประเภท ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบ
การศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณในการดำเนินงานป้องกัน
ควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงหลังถ่ายโอนภารกิจ
ประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
และข้อมูลทั่วไปของหน่วยงานที่สังกัด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการดำเนินงานป้องกันควบคุม
โรคติดต่อฯ โดยแมลงหลังโอนย้ายภารกิจเป็น
แบบสอบถามที่ประยุกต์จากตัวชี้วัด หลักเกณฑ์ การ
ประเมินความพร้อมของ อบจ.เพื่อรองรับการถ่ายโอน
ของสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ
ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นคำถามปลาย
เปิด ชนิดเลือกตอบ 2 ตัวเลือก ได้แก่ มีการดำเนินงาน
และไม่มีการดำเนินงาน จำนวนรวมทั้งหมด 25 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจในการ
ดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงหลัง
การโอนย้ายภารกิจ ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณ

ค่า (Rating Scale) 3 ตัวเลือก ได้แก่ พอใจมาก พอใจ
ปานกลาง และไม่พอใจ จำนวนรวมทั้งหมด 15 ข้อ
โดยแบบสอบถามส่วนที่ 2 และ 3 กำหนดเกณฑ์การ
แปลผลข้อมูล อ้างอิงตาม Bloom⁴ โดยแบ่งเป็น 3
ระดับ ได้แก่ สูง ปานกลาง และต่ำ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อ
ประกอบการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกัน
ควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงที่พัฒนาขึ้น เป็น
แบบสอบถามเชิงโครงสร้างเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบความเหมาะสม
ของรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น เป็นแบบสอบถามปลาย
เปิดแบบให้เลือกตอบตามระดับความเหมาะสมด้าน
ด้านความเหมาะสมต่อการดำเนินงาน ด้านความถูก
ต้อง ด้านความมีประโยชน์ และด้านความเป็นไปได้ มี
ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3
ตัวเลือก ได้แก่ เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง
และไม่เหมาะสม รวมทั้งหมด 17 ข้อ กำหนดเกณฑ์
การแปลผลข้อมูล อ้างอิงตาม Bloom³ โดยแบ่งเป็น
3 ระดับ ได้แก่ สูง ปานกลาง และต่ำ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการ
ทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.88
และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา
ของครอนบาค ค่าที่ได้เท่ากับ 0.72 สามารถนำไปใช้
ได้สามารถนำไปใช้ได้

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

วางแผนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมี
ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวางแผน (Planning: P)

ดำเนินการศึกษา และทบทวนเอกสาร และ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และแนวทางการ
ดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลง
แนวทางการโอนย้ายภารกิจของสถานบริการ
สาธารณสุขสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงเก็บ
ข้อมูลการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อฯ โดย
แมลงหลังโอนย้ายภารกิจโดยใช้เครื่องมือ
แบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลสรุปเตรียมเข้าสู่
กระบวนการในขั้นการปฏิบัติการ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการปฏิบัติการ (Acting: A)

1) จัดเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สันทนาการ (Focus group) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบ Face to Face และผ่าน Zoom Meeting และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้ได้ผลลัพธ์คือ รูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงที่เหมาะสม

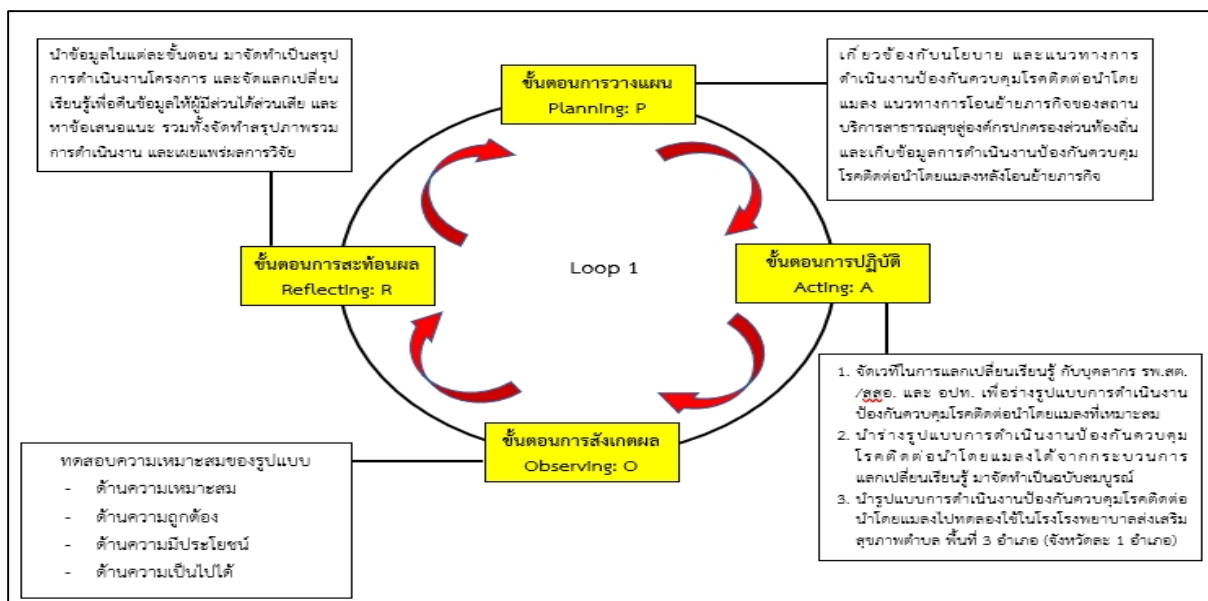
2) นำรูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงไปทดลองใช้ในโรงโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในพื้นที่ 3 อำเภอ (จังหวัดละ 1 อำเภอ)

ขั้นตอนที่ 3 (Observing: O)

ทดสอบความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงที่พัฒนาขึ้นด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความมีประโยชน์ และด้านความเป็นไปได้

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผล (Reflecting: R)

ดำเนินการนำข้อมูลในแต่ละขั้นตอน มาจัดทำเป็นสรุปการดำเนินงานวิจัย และคืนข้อมูลให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และหาข้อเสนอแนะ รวมทั้งจัดทำสรุปภาพรวมการดำเนินงาน และเผยแพร่ผลการวิจัย โดยขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลสรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการในการจัดกิจกรรมวิจัย โดยใช้แนวทาง PAOR

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมุกดาหาร

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงหลังถ่ายโอนภารกิจ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.15 มี

อายุเฉลี่ย 39.50 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี จำนวน 95 คน ร้อยละ 73.08 และปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข จำนวน 101 คน ร้อยละ 77.69 ส่วนใหญ่มีอายุการทำงานระหว่าง 1 – 10 ปี จำนวน 85 คน ร้อยละ 65. ด้านระยะเวลาการโอนภารกิจไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่โอนไปเป็นระยะเวลาผ่านมาแล้ว 1 ปี จำนวน 91 แห่ง ร้อยละ 70.00 ด้านแหล่งงบประมาณ ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 99 แห่ง ร้อยละ 76.15

ข้อมูลการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงหลังไอน์ยัยการกิจพบว่าในภาพรวมการดำเนินงานมีคะแนนเฉลี่ย 0.66 คะแนน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การดำเนินงานด้านงบประมาณ มีคะแนนเฉลี่ย 0.74 คะแนน อยู่ในระดับดี การดำเนินงานด้านบุคลากรมีคะแนนเฉลี่ย 0.72 อยู่ในระดับดี การดำเนินงานด้านวัสดุ อุปกรณ์ มีคะแนนเฉลี่ย 0.66 อยู่ในระดับปานกลาง การดำเนินงานด้านโครงสร้างการปฏิบัติงาน มีคะแนนเฉลี่ย 0.66 อยู่ในระดับปานกลาง และการดำเนินงานด้านแผนการปฏิบัติงาน มีคะแนนเฉลี่ย 0.53 อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับความพึงพอใจการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงหลังไอน์ยัยการกิจพบว่าในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ย ระดับความพึงพอใจ

ในการดำเนินงาน 1.28 คะแนน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจรายด้านพบว่า ระดับความพึงพอใจด้านงบประมาณ มีคะแนนเฉลี่ย 1.26 อยู่ในระดับปานกลาง ระดับความพึงพอใจด้านบุคลากร มีคะแนนเฉลี่ย 1.48 อยู่ในระดับปานกลาง ระดับความพึงพอใจด้านวัสดุ อุปกรณ์ มีคะแนนเฉลี่ย 1.20 อยู่ในระดับปานกลาง ระดับความพึงพอใจด้านโครงสร้างการปฏิบัติงาน มีคะแนนเฉลี่ย 1.25 อยู่ในระดับปานกลาง และระดับความพึงพอใจด้านแผนการปฏิบัติงาน มีคะแนนเฉลี่ย 1.19 อยู่ในระดับปานกลาง

ปัญหาอุปสรรคอุปสรรค ที่เกิดขึ้นหลังจากการไอน์ยัยการกิจจำแนกรายด้าน กำลังคน (Staff) วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ (Stuff) และระบบการดำเนินงาน (System) (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น จากการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลง

ด้าน	ปัญหา อุปสรรคที่พบ
กำลังคน (Staff)	1. ความก้าวหน้าด้านการประกอบอาชีพในสายงานด้านสาธารณสุข ยังไม่มีนโยบายในการบรรจุแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็นกรณีพิเศษ 2. ผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัด ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในบริบทของการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานใหม่ โดยมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอยู่ในสังกัด 3. บุคลากรในระดับพื้นที่ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านการป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลง และการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ลดน้อยลง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสายงานการบังคับบัญชาจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด
วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ (Stuff)	1. การสนับสนุนทรัพยากร ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ในการปฏิบัติงานป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงยังไม่เพียงพอ และยังไม่ถึงระดับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 2. การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานให้แต่ละหน่วยงาน เป็นการดำเนินการจัดสรรงบประมาณภาพรวม ไม่ได้ระบุชัดเจนว่าสำหรับงานป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลง ซึ่งอาจส่งผลให้ไม่เพียงพอในการดำเนินงาน
ระบบการปฏิบัติงาน (System)	1. กลไก ขั้นตอนการประสานงาน และการสั่งการ มีความซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนสังกัดใหม่ ระบบการติดต่อประสานงานเปลี่ยนไป 2. ระบบการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ยังไม่สอดคล้องกับภารกิจของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่ไอน์ยัยไปสังกัด ขาดความพร้อมในการดำเนินงาน เนื่องจากเป็นบทบาทภารกิจใหม่ที่ได้รับ เช่น การขาดประสบการณ์ด้านการตอบโต้การระบาด การประสานงานในพื้นที่ การสนับสนุนด้านวิชาการ การกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน รวมถึงการรายงานผลการกำกับติดตามการดำเนินงาน 3. ภาระงาน และระบบการกำกับติดตามการดำเนินงานที่ ยังขาดความชัดเจน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลยังดำเนินการตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุขต่อเนื่อง 4. การติดตามตัวชี้วัดการดำเนินงานในส่วนของการกระทรวงสาธารณสุข ที่ขอให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นผู้ปฏิบัติ ดำเนินการได้ยากขึ้น เนื่องจากอยู่คนละสังกัดกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

ตารางที่ 1 ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น จากการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง

ด้าน	ปัญหา อุปสรรคที่พบ
	5. ขาดการบูรณาการแผน และการดำเนินงานเตรียมความพร้อมตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข โดยเฉพาะในกรณีโรคติดต่อ นำโดยแมลง

2. รูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้างในการสนทนากลุ่ม และการสนทนาผ่านระบบ Zoom Meeting เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนารูปแบบการดำเนินงาน โดยจำแนกเป็นประเด็น ได้แก่ 1) การกิจที่มีความจำเป็น

และมีความสำคัญในการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง 2) หน่วยงาน หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน 3) ทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินงาน 4) กลไกการติดต่อประสานงาน โดยได้รูปแบบการดำเนินงานป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง กรอบระยะเวลา 1 ปี รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 องค์ประกอบรูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง

องค์ประกอบ	รายละเอียด / กิจกรรมการดำเนินงาน	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
ขอบเขต	รูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่พัฒนาขึ้นนี้ มีขอบเขตในการนำไปใช้ในพื้นที่จังหวัด โดยเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด และหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุข	
วัตถุประสงค์	เพื่อใช้เป็นแนวทางหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงในพื้นที่ระดับจังหวัดให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามแนวทางมาตรฐานการดำเนินงาน	
ด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์	สร้างความร่วมมือขับเคลื่อนระบบการดำเนินงานด้านการป้องกันควบคุมโรค โดยมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานกระทรวงสาธารณสุข และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด ในการวางแผนนโยบายการดำเนินงาน วางยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการร่วมกัน พร้อมทั้งดำเนินการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ หรือมอบนโยบาย และแผนยุทธศาสตร์ให้หน่วยงานสาธารณสุขในระดับพื้นที่ได้รับทราบ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติ	1. อบจ. 2. สสจ.
ด้านกระบวนการ และแนวทางการดำเนินงาน	1. การพัฒนาด้านบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน 1.1 จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาบุคลากรในด้านการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรค หรือการจัดอบรมหลักสูตรด้านระบาดวิทยา เช่น CDCU / VCU โดยการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกระทรวงสาธารณสุขในภาพรวมระดับจังหวัด 1.2 พัฒนาศักยภาพ กองสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม หรือคณะทำงานโดยการมีส่วนร่วมจากอำเภอ เพื่อให้มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานด้านนโยบาย การสนับสนุนด้านวิชาการ การนิเทศ ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการป้องกันควบคุมโรค (สร้างบทบาท อบจ.ให้เป็นการดำเนินงานศูนย์วิชาการ) 1.3 จัดทำแผนด้านกรอบอัตรากำลัง โดยใช้กรอบการคำนวณภาระงาน (FTE) ของหน่วยบริการมาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ 1.4 จัดทำแผนด้านการสนับสนุนบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกัน ควบคุมโรค ในกรณีที่เกิดภาวะฉุกเฉินที่ต้องใช้การระดมกำลังคน 2. การพัฒนาด้านการเฝ้าระวัง สอบสวน และควบคุมโรค	1. อบจ. 2. สสจ. 3. สสอ. 4. รพช. 5. รพ.สต.

ตารางที่ 2 องค์ประกอบรูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง

องค์ประกอบ	รายละเอียด / กิจกรรมการดำเนินงาน	หน่วยงาน ผู้รับผิดชอบ
	2.1 จัดตั้งระบบเฝ้าระวังโรคติดต่อ นำโดยแมลง โดยยึดฐานข้อมูลในระบบเดิมที่ใช้ อยู่ เช่น ระบบ R506 ระบบการตรวจจับเหตุการณ์ผิดปกติ (Event Based) เป็นหลัก และพัฒนาเพิ่มเติมตามบริบทของพื้นที่ โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงาน 2.2 วิเคราะห์ความเสี่ยง พร้อมจัดทำแผนตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขในกรณีโรคติดต่อ นำโดยแมลง โดยกำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงานในทุกกระดับ เช่น ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด รวมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน 2.3 การเตรียมความพร้อมทีมปฏิบัติการในการสอบสวน และควบคุมโรคให้มีความพร้อม และสามารถออกปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา 3. การพัฒนาระบบสนับสนุนการดำเนินงาน 3.1 จัดทำแผนการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อ 3.2 จัดทำแผนการสนับสนุน การสรรหา และการกระจายวัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการดำเนินงานป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง	
ด้านการติดต่อประสานงาน	การพัฒนาแบบกลไกการติดต่อประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทั้งการประสานงานในระดับเดียวกัน และการประสานงานในระดับบังคับบัญชา โดยกำหนดช่องทางการติดต่อประสานงานเป็นทางการ และเป็นการประสานงานอย่างไม่เป็นทางการ	1. อบจ. 2. สสจ. 3. สสอ. 4. รพช. 5. รพ.สต.
ด้านการติดตามประเมินผล	1. กำหนดตัวชี้วัด เพื่อวัดความสำเร็จในการดำเนินงานร่วมกัน โดยกำหนดกรอบการวัดระยะเวลา 1 ปี และมีการดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 2. วางแนวทาง รูปแบบ และแผนการนิเทศติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1. อบจ. 2. สสจ.

3. การทดสอบความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง ดำเนินการทดสอบความเหมาะสมของรูปแบบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเหมาะสมกับการดำเนินงาน 2)

ความถูกต้อง 3) ความมีประโยชน์ และ 4) ความเป็นไปได้ ผลการทดสอบความเหมาะสม รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง

ความเหมาะสม	คะแนนเฉลี่ย	SD.	การแปลผล
ความเหมาะสมกับการดำเนินงาน	1.85	0.168	มีความเหมาะสมในระดับสูง
ความถูกต้อง	1.78	0.192	มีความเหมาะสมในระดับสูง
ความมีประโยชน์	1.80	0.235	มีความเหมาะสมในระดับสูง
ความเป็นไปได้	1.54	0.243	มีความเหมาะสมในระดับสูง
ภาพรวมความเหมาะสม	1.75	0.110	มีความเหมาะสมในระดับสูง

สรุป และอภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้อมูลการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อมาโดยแมลงหลังโอนย้ายภารกิจ ซึ่งมีการสำรวจข้อมูลในด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ด้านโครงสร้างการปฏิบัติงาน และด้านแผนการปฏิบัติงาน พบว่าในภาพรวมการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง และจากการสำรวจความพึงพอใจในการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อมาโดยแมลงหลังโอนย้ายภารกิจภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวอาจเนื่องจากว่า ในระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัยเป็นช่วงแรกที่มีการเปลี่ยนผ่านโดยการโอนย้ายภารกิจของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งเป็นหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลทั่วไปที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่โอนย้ายไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นระยะเวลา 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 70.00 โดยการเปลี่ยนแปลงในประเด็นการโอนย้ายภารกิจอาจส่งผลให้การดำเนินงานเกิดการเปลี่ยนแปลงจากระบบเดิมที่เคยปฏิบัติ และยังไม่มีระบบใหม่ที่เป็นมาตรฐาน หรือที่เหมาะสม จึงส่งผลให้ภาพรวมการดำเนินงาน และความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานยังไม่อยู่ในระดับที่สูง จำเป็นต้องมีการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานที่มีความเหมาะสมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการประเมินผลหลังการถ่ายโอนสถานีนามัยให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น⁴ ได้ทำการศึกษาไว้โดยผลการศึกษาพบว่าหลังการถ่ายโอนภารกิจพบปัญหาในเรื่องบุคลากร เช่น การถ่ายโอนบุคลากรมาไม่ครบตามจำนวน ทำให้จำนวนผู้ปฏิบัติงานลดน้อยลง ปัญหาในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ เช่น การถ่ายโอนวัสดุ อุปกรณ์มายังต้นสังกัดใหม่ไม่ครบถ้วน ทำให้เกิดความสับสนในการดำเนินงาน ปัญหาด้านระบบการปฏิบัติงาน เช่น เจ้าหน้าที่ไม่มั่นใจในระบบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงแรก จึงเกิดปัญหาในการบริหารจัดการ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา

ของปณิดา อีร์สฤกษ์กุล และคณะ⁵ ที่ได้ทำการประเมินผลการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุขไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตสุขภาพที่ 3 โดยพบว่าในช่วงการถ่ายโอนภารกิจช่วงแรกพบปัญหา อุปสรรค ด้านกำลังคนไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ด้านระบบการบริหารจัดการคุณภาพข้อมูลผู้รับบริการ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และเวชภัณฑ์ไม่เพียงพอต่อผู้รับบริการ ด้านความล่าช้าของการใช้งบประมาณ และด้านปัญหาในการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากร และสอดคล้องกับข้อมูลของจรรยาพร ศรีศัลลักษณ์⁶ ที่ได้ให้ข้อมูลประกอบการบรรยายสรุปบทเรียนการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุขให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่า ในการถ่ายโอนภารกิจพบปัญหาในประเด็นการบริหารจัดการด้านการเตรียมความพร้อมให้กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อนการถ่ายโอน ทำให้เกิดปัญหาการปรับตัวในการทำงานร่วมกันของทั้งสองฝ่าย

จากการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) ในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อมาโดยแมลงที่มีความเหมาะสม ซึ่งประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ขอบเขตของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) องค์ประกอบด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ 4) องค์ประกอบด้านกระบวนการ และแนวทางการดำเนินงาน 5) องค์ประกอบด้านกลไกการติดต่อประสานงาน 6) องค์ประกอบด้านการติดตามประเมินผล ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานด้านการควบคุมป้องกันโรคติดต่อมาโดยแมลงประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปณิดา กลกลาง⁷ ที่ได้ทำการศึกษารูปแบบการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ โดยผลการศึกษาพบว่า การประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยด้านความร่วมมือของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการสร้างสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันของทุกฝ่าย ด้านจังหวะเวลาในการประสานงานจะต้องปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละคน ตามกำหนดเวลาที่

ได้วางแผนไว้ ด้านความสอดคล้องในการทำงาน ระบบการสื่อสารจะต้องมีการสื่อสาร การติดต่อประสานงานเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันอย่างรวดเร็ว และราบรื่น และด้านผู้ประสานงานจะต้องประสานทุกฝ่ายเข้าร่วมทำงานเพื่อตรงไปสู่จุดหมายเดียวกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของจิระวัตร วิเศษสังข์⁸ ที่ได้ทำการศึกษากการพัฒนาแบบการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยผลการศึกษาพบว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย การกำหนดนโยบายการดำเนินงาน การบริหารจัดการด้านงบประมาณ การบริหารจัดการด้านกำลังคน รวมไปถึงการวางแผนงานในการปฏิบัติงานเพื่อเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก และสอดคล้องกับการศึกษาของ พันธุ์วี สุขขัติ และประยุทธ์ ศรีสำราญ⁹ ที่ได้ทำการศึกษากการพัฒนาแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของภาคีเครือข่ายหลังถ่ายโอน สอน./โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยการ การประสานงาน การรายงานผลการดำเนินงาน และงบประมาณในการดำเนินงาน

ผลการทดสอบความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านทั้ง ด้านความเหมาะสมกับการดำเนินงาน มีด้านความมีประโยชน์ ด้านความถูกต้อง และด้านความเป็นไปได้ ทุกด้านอยู่ในระดับสูง เนื่องมาจากรูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการพัฒนาตามแนวทางวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) และกลุ่มผู้ที่เข้ามาร่วมพัฒนาเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการปฏิบัติงานโดยตรง ทำ

ให้ทราบถึงบริบท ปัญหาที่เกิดขึ้น และมีการวางแผนงานในรูปแบบการดำเนินงานที่มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพงศกร ตันติวรานุ¹⁰ ที่ได้ทำการศึกษากการพัฒนาแบบการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขสุพรรณบุรีร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ในพื้นที่ถ่ายโอนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน โดยผลการศึกษาพบว่าผลจากการประเมินความเหมาะสมที่พัฒนาขึ้นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นรูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ดำเนินงานในพื้นที่ได้อย่างมีความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

1. ควรมีการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในพื้นที่จริง และมีการประเมินผลที่เกิดจากการทดลองใช้รูปแบบ
2. จากผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงที่พัฒนาขึ้นในประเด็นความเป็นไปได้ในการดำเนินงานมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ควรมีการสร้าง ความเชื่อมั่น และสร้างความมั่นใจให้หน่วยงานในระดับบริการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มเติมการศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมกันพัฒนาแผนการป้องกันควบคุมโรค เพื่อที่ส่งผลให้เป็นแผนที่สมบูรณ์ และสอดคล้องกับชุมชน และมีประชาชนในชุมชนที่มีบทบาทหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบแผนร่วมกัน จะส่งผลให้การป้องกันควบคุมโรค มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 จังหวัดอุบลราชธานี. (2566). สถานการณ์การถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตสุขภาพที่ 10. เอกสารประกอบการนำเสนอการประชุมคณะกรรมการบริหาร.

2. กองโรคติดต่อมาโดยแมลง. (2566). แผนปฏิบัติการจัดการโรคติดต่อมาโดยแมลงระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การจัดการโรคติดต่อมาโดยแมลง พ.ศ. 2566 – 2575. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: สำนักพิมพ์อักษรกราฟิกแอนด์ดีไซน์.
3. Bloom,Benjamin S.,et al. (1971). Hand book on Formative and Summative Evaluation of Student Learning. New York: Mc Graw-Hill Book Company.
4. สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2566). แผนการกระจายอำนาจ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2566. แหล่งข้อมูลจาก : <https://odloc.go.th/plan/>.
5. ปนิตา อธิสุขกุล และคณะ. (2561). การประเมินผลการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุขไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตสุขภาพที่ 3. วารสารศูนย์การศึกษาแพทยศาสตรคลินิก โรงพยาบาลพระปกเกล้า. 35 (2), 203 – 213.
6. จรยพร ศรีศลักษณ์. (2560). สรุปบทเรียนการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุขให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. เอกสารประกอบการบรรยาย. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2567. แหล่งข้อมูลจาก : <https://kb.hsri.or.th/dspace/bitstream/handle/11228/4798/research-health-center%20-Jaruyaporn.pdf?sequence=1>
7. ปนัดดา กลกลาง. (2564). การประสานงานที่มีประสิทธิผล กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าต่อ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารโครงการทวิปริญญาทางรัฐประศาสนศาสตร์ และบริหารธุรกิจ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2567. แหล่งข้อมูลจาก : http://www.mpa-mba.ru.ac.th/images/Project/treatise_lopburi01_02082021/6124952474.pdf.
8. จิระวัตร วิเศษสังข์. (2565). การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก อำเภอเมืองจันทร์. วารสารอนามัยสิ่งแวดล้อม และสุขภาพชุมชน. 7 (1), 86 – 96.
9. พันธฉวี สุขบัติ และประยุทธ์ ศรีสำราญ. (2566). การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของภาคีเครือข่ายหลังถ่ายโอน สอน./โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร. วารสารสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมศึกษา. 8 (3), 705 – 715.
10. พงศกร ตันติวรังกูร. (2566). การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอในพื้นที่ถ่ายโอนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน. วารสารวิจัยการพยาบาลและการสาธารณสุข. 3 (3), 62 – 76.